

ဝန်ခင်း

Read on the move

MY HOME...
WHERE I WAS
BORN
AND
RAISED
USED TO BE WARM AND LOVELY
NOW FILLED WITH DARKNESS AND HORROR
MY FAMILY...
FAMILY...
WHOM I HAD
GROWN WITH
USED TO BE CHEERFUL AND LIVELY
NOW LIVING WITH
FEAR AND TERROR, BURMA
MY FRIENDS...
WHOM I SHARED MY LIFE WITH
USED TO BE
PURE AND MERRY
NOW LIVING WITH
BURMA...
WOUNDED HEART...
A FREE BIRD...
WHICH IS JUST
FREED
USED TO BE CAGED
NOW FLYING WITH AN OLIVE BRANCH
FOR THE
PLACE IT LOVES... A FREE BIRD
TOWARD A FREE BURMA

လူငယ်များအတွက် အပေစုငြုတ်ပြီးသော
ခေါင်းဆောင်မှု သဘောတရား

ဒေါက်တာထွန်းဝင်း

စာရေးသူ၏ ကိုယ်ရေးအကျဉ်း
အမည် - ဒေါက်တာထွန်းဝင်း
ကလောင်အမည် - ဒေါက်တာထွန်းဝင်း

လက်ဝယ်ရှိဘွဲ့လက်မှတ်များ

M.B.B.S, H.G.P, Dip D.S., M.P.A. Dip in Psychology,(UK)

အမှန်တကယ်ရှိသော ပညာအရည်အသွေး
သင်ယူဆဲပါ။ မပြည့်ဝသေးပါ။

သာမညပညာရှာခဲ့သော နေရာဒေသများ

ဆေးတက္ကသိုလ်၊ စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်၊ နိုင်ငံတကာ ONLINE
သင်ကြားရေးဌာနများ ၊ Workshop, Seminar အင်တာနေရှင်နယ် ညီ
လာခံများ ၊ အခု (၅၀)ခန့်။

အဓိကပညာရှာဖွေရာဌာန
ကမ္ဘာကြီးဟူသော တက္ကသိုလ်

လုပ်ကိုင်ခဲ့သော အလုပ်အကိုင်များ

ပြင်ပဆရာဝန်၊ NGO ဆေး အရာရှိ၊ UN နှင့် INGO တို့ တွင် မြို့နယ်စီ
မံကိန်း အရာရှိ၊ အမျိုးသား စီမံကိန်းအရာရှိ တာဝန်များ

လက်ရှိအလုပ်အကိုင်

စာရေးဆရာနှင့် FRELANCE CONSULTANT TO INGO& COMPANIE
S IN THE FIELDS OF HR , PROJECT MAN AGEMENT, GOOD GOVERN
ANCE POLICY DEVELOPMENT

ရေးသားခဲ့သော ဆောင်းပါးအရေအတွက် - ၁၈၀၀ ခန့်

ရေးသားထုတ်ဝေပြီးလုံးချင်း - ၅၆ အုပ်

စာပေရေးသားသော နယ်ပယ်များ သို့မဟုတ် လုံးချင်းစာအုပ် အမျိုး
အစားများ

ဥပဒေလုံးချင်း၊ နိုင်ငံရေးဘာသာလုံးချင်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် HR
ဘာသာ၊ ဘာသာရေး၊ စတုတ္ထမဏ္ဍိုင်၊ မီဒီယာ၊ ပညာရေး WORKSHOP ၊
စီမံခန့်ခွဲရေး၊ ဟာသ၊ တက်ကျမ်း အကျင့်ပျက် ခြစားမှု တိုက်ဖျက်ရေး၊
စာရေးနည်းစွန့်ဦးတီထွင်၊ Sex & Gender Politics? Good Governamce၊
စီမံကိန်းဘာသာ၊ NGO ဖိုမဆေးပညာ၊ ကျန်းမာရေး

စာရေးသူမျှော်မှန်းသော ဆုလာဘ်

မင်းတုန်းမင်းလက်ထက်က မင်းတုန်းမင်း၏ သမီးတော်များကို တ

ရားစာပေ သင်ကြားပေးရန် သီလရှင်ဆရာကြီး မယ်ကင်းကို မင်းတုန်း
မင်းက အကူအညီတောင်းခံ၏။ သီလရှင်မယ်ကင်းက အဖိုးအခအဖြစ်
ကတိတစ်ခုသာ တောင်း၏။ ၎င်းကတိက မိမိအား ဘာဆု၊ ဘာဘွဲ့တံဆိ
ပ်မှ မပေးရန် ဖြစ်၏။ သီလရှင်မယ်ကင်းကို အားကျ၍ စာရေးသူ မျှော်မှ
န်းသော ဆုလာဘ်သည် ဗလာဆုသာ ဖြစ်၏။

ဤစာအုပ်အတွက် မျှော်လင့်ချက်

အုတ်တစ်ချပ်၊ သဲတစ်ပွင့်စာ အကျိုးပြုမည် မျှော်လင့်၏။

***

အကျင့်ပျက်ခြစားမှု တိုက်ဖျက်ရေးကိစ္စတွင် သက်သေခံဥပဒေကို အသုံးပြုနိုင်ပုံ

အကျင့်ပျက်ခြစားမှုကို လူထုက အထူးအော့နှလုံးနာရွံ့မုန်းပြီး နိုင်ငံ အသီးသီးက နည်းအမျိုးမျိုးနဲ့ တိုက်ဖျက်ရန် ကြိုးစားနေကြဆဲ ဖြစ်ပါတယ်။

NLD အစိုးရသစ်လက်ထက်မှာ အကျင့်ပျက်ခြစားမှုကို တိုက်ဖျက်ခြင်း ဥပမာတစ်ခုကို သွားတော့ ရတာကတော့ အကျင့်ပျက် ခြစားမှုကို သိရင်၊ တွေ့ရင် သတင်းပေးကြပါ။ သတင်းပေးသူ အန္တရာယ် မဖြစ်စေရပါဘူးလို့ ဆိုတဲ့ သတင်းမျိုးကို ဖတ်ရှုမိပါတယ်။ ဒီတော့ လူထုပူးပေါင်းပါဝင်မှ COMMUNITY PARTICIPATION ကို ဖိတ်ခေါ်တဲ့ သဘောပါ။ တကယ်တော့လည်း လူထုပူးပေါင်း ပါဝင်မှုက အမှန်တကယ် အရေးကြီးလွန်းလှပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အကျင့်ပျက် ခြစားသူဘက်ကလည်း မိမိရဲ့ စီးပွားရေးကို လာဖျက်တယ်လို့ မြင်ပြီး သတ်ချင်စိတ်တွေပေါ် လာလောက်အောင် မုန်းတီးမှာ ပါ။

တကယ်တော့လည်း ခြစားမှုကို သတင်းပေးဖို့ ဆိုတာ ခက်ခဲတဲ့ အကြောင်းကတော့ ခြစားပါတယ်ဆိုကာမှ ဘယ်သူကမှ ပေါ်ပေါ် ထင်ထင် မလုပ်ဘူး။ မိမိခြစားနေပုံကို ဓာတ်ပုံရိုက်ပြီး FACEBOOKပေါ်ကို တင်သူလည်း မရှိဘူးဆိုတာ သေချာတယ်။ ဒီတော့ သတင်းပေးတယ် ဆိုတာကလည်း မိမိဘက်က သေချာမှ သတင်းပေးသင့်ပါတယ်။ ထင်မြင်ချက်ကို သတင်းပေးဖို့ ကတော့ ခက်ပါတယ်။ မြွေတစ်ကောင်ကို တုတ်

နဲ့ ရိုက်တယ် ဆိုတာမျိုးကတော့ ဦးခေါင်းကို တစ်ချက်တည်းအပိုင် ရိုက်
ဖို့ လိုပါတယ်။ မြွေရဲ့ အမြီးကို တုတ်ရဲ့ ရိုက်မိရင် မြွေပေါက်ခံရမှာ ပါ။

ခြစားတဲ့ သူဆိုတာ မြွေနဲ့ တူတယ်။ မပိုင်ဘဲ သွားရိုက်လို့ ကတော့ ရို
က်တဲ့ သူကို ပြန်ကိုက်နိုင်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ခြစားတာကို လူထုက သ
တင်းပေးတဲ့ အခါ သတင်းပေးသူကို လျှို့ဝှက်ခြင်း၊ ကာကွယ်ခြင်းဆိုတဲ့
ဗျူဟာမျိုးဟာ အဖိုးတန်ဗျူဟာ တစ်ခုဖြစ်ပြီး အတိုင်းအတာတစ်ခု အ
ထိတော့ ထိရောက်မယ်။ သို့သော် ပြီးပြည့်စုံသောဗျူဟာ PERFECT STR
ATEGY တစ်ခုတော့ မဟုတ်သေးဘူး ထင်မိပါတယ်။

ဒီတော့ နောက်ဗျူဟာကတော့ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ သက်သေခံချ
က် (CIRCUMSTANTIAL

EVIDENCE) ဆိုတာ ဖြစ်တယ်။

ပြစ်မှုတွင် မျက်မြင်သက်သေ မရှိသော်လည်း ပြစ်မှုဖြစ်သည် ဟု ခိုင်
လုံစွာ ကောက်ချက်ချနိုင်သော သက်သေ

ဥပမာ ပင်လယ်ထဲမှာ သင်္ဘောတစ်စင်း ပျက်စီးနစ်မြုပ်တယ် ဆိုပါစို့
။ သင်္ဘောပေါ် ပါလာသူအားလုံးလိုလို ရေနစ်သေဆုံးပေမဲ့ အသက် ၃၀
အမျိုးသားနဲ့ အသက် ၁၂ နှစ်အရွယ် မိန်းကလေးတို့ ပျဉ်ပြား တစ်ချပ်ကို
ဖက်တွယ်ပြီး လူသူမနေနိုင်တဲ့ ကျွန်းတစ်ကျွန်းကို ရောက် သွားတယ်။
အဲဒီ ကျွန်းမှာ နှစ်နှစ်လောက် နေထိုင်ပြီး သင်္ဘောတစ်စီးက တွေ့ရှိ က
ယ်တင်တယ် ဆိုပါစို့။ အဲဒီအချိန်မှာ ၁၂ နှစ်အရွယ် မိန်းကလေးမှာ ကိုယ်
ဝန်ရှိနေတယ်လို့ ဆိုပါစို့။ ၁၂ နှစ်သမီးနဲ့ လိင်ဆက်ဆံရင် မုဒိမ်းမှု ဖြစ်ပြီ။

ဒါဆိုရင် မိန်းကလေးနဲ့ ကျွန်းပေါ်မှာ နှစ်ယောက်တည်း နှစ်နှစ်ခန့်
အတူနေတဲ့ အမျိုးသားက မုဒိမ်းမှုနဲ့ အရေးယူခံရပါမယ်။ အဲဒါမျိုးကို မု
ဒိမ်းကျင့်တာ ဘယ်သူမြင်လို့ လဲ။ မျက်မြင်သက်သေ ရှိလားလို့ မေးရင်

မျက်မြင်သက်သေက ဘယ်ကရမှာ လဲ။ ဒါပေမဲ့ ဒီကိုယ်ဝန်ဟာ ဘယ်က ရတာလဲ။ ကျွန်းပေါ်မှာ ကျွန်းပတ်ဝန်းကျင်မှာ နှစ်ယောက်တည်းရှိတာဖြစ်လို့ အဲဒီလူနဲ့ ဒီမိန်းကလေး လိင်ဆက်ဆံတယ်လို့ တထစ်ချ မှတ်ယူနိုင်ပါတယ်။

ပတ်ဝန်းကျင် အခြေအနေအရ အဲဒီသူကမှ ပြစ်မှုမကျူးလွန်ရင် ဘယ်သူမှ မကျူးလွန်ပါဘူး။

အဲဒါကို ပတ်ဝန်းကျင် အကြောင်းခြင်းရာဆိုင်ရာ သက်သေခံချက် (CIRCUMSTANTIAL EVIDENCE) လို့ ခေါ်ပါတယ်။

သက်သေခံဥပဒေမှာ သက်သေအမျိုးအစား လေးမျိုးရှိပါ တယ်။ အဲဒါတွေကတော့-

(၁)DIRECT EVIDENCE တိုက်ရိုက် ထွက်ဆိုသောသက်သေ (ဥပမာ မျက်မြင်သက်သေ)

(၂)DOCUMENTRY EVIDENCE အမှတ်အသားဆိုင်ရာ သက်သေ။ ဥပမာ-စာချုပ်စာတမ်းများ ၌ ရေးသားထားသော မှတ်တမ်းများ ။

(၃) HEARSAY EVIDENCE တစ်ဆင့်ကြား သက်သေ မိမိကြားခဲ့တာကို ပြန်ပြောသော သက်သေ သို့မဟုတ် တစ်ဆင့်ခံသက်သေ။ ဥပမာ - မျက်မြင်သက်သေရဲ့ ပြောပြချက်ကို ကြားရသူရဲ့ ပြောကြားချက်။

(၄)CIRCUMSTANTIAL EVIDENCE ပတ်ဝန်းကျင် အကြောင်းအခြင်းရာဆိုင်ရာ သက်သေတို့ ဖြစ်ပါတယ်။

Hear Say Evidence ကလွဲ၍ အခြား သက်သေခံချက်များကို တရားရုံးများက လက်ခံပါတယ်။

ဒီတော့ ခြစားတဲ့ ကိစ္စကို ပြန်လည် တင်ပြရရင် လူတစ်ယောက်ဟာ

တစ်လ နှစ်သိန်း ရတယ်ဆိုပါစို့။ သူက သိန်းတစ်သောင်းကျော်တန် လုံး ချင်းတိုက် ဝယ်တယ်။ သိန်းပေါင်း ခုနစ်ထောင်ကျော်တန် ဇိမ်ခံကားစီး တယ် ဆိုပါစို့။ ဒါဆိုရင် ဒီပိုက်ဆံတွေက ဘယ်ကရတာလဲလို့ မေးခွန်း ထုတ်ရမယ်။ မိဘအမွေ၊ ယောက္ခမအမွေ ရတာဆိုရင် မိဘတွေ၊ ယောက္ခမတွေကလည်း အမြတ်တော်ခွန် ပေးထားတာ မရှိဘဲ သားသမီးကို သိန်းသောင်းကျော် အမွေပေးတယ်ဆိုတာ မဖြစ် နိုင်ဘူးပေါ့။ ဒါဆိုရင် သူဟာ ခြစားတာလား စဉ်းစားရမယ်။ ခြစားတာကို မြင်လို့ လား။ မျက်မြင်သက်သေ ရှိလို့ လား မေးရင်တော့ မရှိဘူးပေါ့။ ဒါပေမဲ့ ဒီလူ ခြစားတယ် ဆိုတာကို ပတ်ဝန်းကျင် အကြောင်း အခြင်းအရာအရ ခိုင်မာစွာ ယူဆနိုင်ပါတယ်။ မျက်စိကို မမြင်အောင် ကာထားလို့ ရတယ် ။ ဒါပေမဲ့ နှာခေါင်းကို အနံ့မရအောင် လုပ်လို့ မရဘူး။ ဥပမာ- အီးပုံတစ် ပုံကို မမြင်အောင် တစ်ခုခုနဲ့ ကာထားလို့ ရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အီအီးနံ့မရ အောင် ဘာနဲ့ မှ ကာထားလို့ မရပါဘူး။

ခြစားမှုတွေကို အရေးယူတဲ့ အခါ မျက်မြင်ရှိမှ အရေးယူမယ် ဆိုရင် တော့ ခြစားမှု တော်တော်များများ လွတ်နေမှာ ပါ။ အထောက်အထား ဆိုင်ရာ သက်သေခံချက်ရမှ အရေးယူမယ်ဆိုရင် ခြစားသူက လာဘ်ငွေ သိန်းတစ်ရာ လာဘ်စားရင် သိန်းတစ်ရာရှိကြောင်း ငွေရ ပြေစာကို ဘယ်သူက လက်မှတ်ထိုးပေးမှာ လဲ။

ဒါကြောင့် အမြင်သက်သေဆိုတာထက် အနံ့သက်သေကိုပိုပြီး အားထားသင့်ပါတယ်။ အပုပ်နံ့ထွက်လာရင် ပိုင်ဆိုင်မှုတွေ စစ်ကြည့်ပြီး တော့ ပိုင်ဆိုင်မှုနဲ့ ဆီလျော်တဲ့ အမြတ်တော်ခွန် ပေးဆောင်မှု မှတ်တမ်းနဲ့ လုပ်ငန်းမပြုနိုင်ရင် LAW OF EVIDENCE အရဆိုရင် ဒါဟာ ခြစားတာပဲပေါ့ဟု ဆိုချင်ပါကြောင်း။

ဝန်ကြီးသစ်တစ်ပါးအတွက် ရာထူးရေရှည် တည်မြဲရေး နည်းဗျူဟာ (သို့မဟုတ်) ဝန်ကြီး တစ်ပါးကို ပြည်သူတွေ အထင်မလွဲစေသော ဗျူဟာ

တစ်နေ့သောအခါဝယ် ကျွန်တော်ဟာ စာမူပေးရန် ဂျာနယ်တိုက်တစ်ခုသို့ ရောက်ရှိစဉ် အယ်ဒီတာချုပ်ရဲ့ ရုံးခန်းမှာ အယ်ဒီတာချုပ်နဲ့ စကားလက်ဆုံ ကျနေခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီမှာ အယ်ဒီတာချုပ်က ပြောလာတာ တစ်ခုကတော့။

အယ်ဒီတာချုပ်။ ။ဆရာရေ အခုအခါမှာ အစိုးရသစ် ဖွဲ့တော့မှာ ဆိုတော့ ဝန်ကြီးသစ်တွေ ပေါ်လာတော့မယ်။ ကျွန်တော် ဝန်ကြီးသစ်တွေအတွက် စိတ်ပူမိတယ် ဆရာရေ။ ဘာကြောင့် ကြံဖန်ပြီး စိတ်ပူရလဲဆိုတော့ ဥပမာ ဝန်ကြီးဌာနတစ်ခုမှာ ဝန်ထမ်း တစ်သိန်း ရှိတယ်ဆိုပါစို့ဗျာ။ ဒီတော့ လူဟောင်း ဝန်ထမ်းဟောင်းက တစ်သိန်း။ လူသစ်က တစ်သိန်း၊ လူတစ်သိန်းက လုပ်နည်း လုပ်ဟန်ဟောင်းမှာ နေသားကျနေပြီ။ အခုကိစ္စက လုပ်နည်းလုပ်ဟန်သစ်ကို ပြောင်းတော့ မှာ ဆိုတော့ ချောမွေ့မှု ရှိပါ့မလား။ ပြဿနာပေါင်းစုံ ပေါ် လာလေမလား။ ပြဿနာပေါင်း သောင်းခြောက်ထောင်နဲ့ ဝန်ကြီးသစ် စိတ်ပျက်သွားနိုင်လား။ စိတ်ပျက်ရင် ဘယ်လိုလုပ်မလဲ။ စိတ်မပျက်ရင်ရော လုပ်ငန်းမအောင်မြင်ရင် ဘယ်လိုလုပ်မလဲ။ ပြဿနာတွေ အလွန်များ ပြီး ဝန်ကြီးရော အလုပ်ပြုတ်သွားနိုင်တဲ့ ဖြစ်နိုင်ခြေ Possibility ရှိလား ပူမိတယ်။

ကျွန်တော်။ ။ဝန်ကြီး ဖြစ်ဖြစ်ချင်း အလုပ်ကို အရင်ဆုံး လုပ်ရင်

တော့ ပြဿနာပေါ်မှာ ပဲ။ အလုပ်အရင်မလုပ်ဘဲ ဘယ်လို အလုပ်လုပ်မလဲ How To Work ဆိုတဲ့ ပေါ်လစီ Policy အရင်ဆွဲရင်တော့ ပြဿနာ နည်းပါမယ်။ Policy ကလည်း အားလုံးလက်ခံတဲ့ ပေါ်လစီ ဖြစ်ရမှာ ပေါ့။ ပြီးတော့မှ Policy နဲ့ အညီ အလုပ်လုပ်ရင် OK မှာ ပါ။ ပြဿနာပေါ်လာရင် ဝန်ကြီးရဲ့ လုပ်ပုံကိုင်ပုံဟာ မှန်လား၊ မှားလား ဆုံးဖြတ်ရာမှာ ပေါ်လစီနဲ့ ညီမညီဆိုတဲ့ ပေတံနဲ့ တိုင်းရတာပါ။ Policy ဆိုတဲ့ ဘောင်ထဲမှာ နေရင် အန္တရာယ်ကင်းမယ်လို့ ထင်ပါတယ်။

အယ်ဒီတာချုပ်။ ။ဟုတ်သားပဲ ဆရာ။ အဲဒီအကြောင်းကို ဆောင်းပါး ရေးချင်ပါတယ်။

ကျွန်တော်။ ။အေးဗျာ ကောင်းသားပဲ။

ဤသို့ စကားပြောခဲ့ပြီး ကျွန်တော် အိမ်အပြန်လမ်းမှာ အတွေးစတွေ ပါလာပါတယ်။ တကယ်တော့ ကျွန်တော့်ဘဝသက်တမ်း၊ ကျွန်တော့်အတွေအကြံမှာ မည်သည့် ဝန်ကြီးနဲ့ မှ လည်း Friend မဖြစ်ဖူးခဲ့လို့ မည်သည့် ဝန်ကြီး၊ မည်သည့် ဌာနဆိုင်ရာ အရာရှိကြီးတွေကိုမှ အလုပ်မပြုတ်ရေး ဗျူဟာဆိုတာ အကြံပေးဖူးတဲ့ အတွေအကြံ မရှိပါ။

ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်က INGO စီမံကိန်းတွေ၊ ကုလသမဂ္ဂ စီမံကိန်းတွေမှာ အဆင့်မြင့် ရာထူးအမျိုးမျိုး၌ အလုပ်လုပ်ဖူး၍ ပြဿနာပေါင်း သောင်းခြောက်ထောင် တက်ခဲ့ဖူး၍ အလုပ်ပြုတ်ရန် အန္တရာယ်တွေကို ခဏခဏ ရင်ဆိုင်ခဲ့ရပြီး အလုပ်မပြုတ်ရေးဗျူဟာ Survival Strategy ဆိုတာကို ရေးဆွဲခဲ့ဖူးပါတယ်။ အဲဒီခေတ်က မြန်မာပြည် ကုလသမဂ္ဂစီမံကိန်း တစ်ခုက အမျိုးသားစီမံကိန်း ညှိနှိုင်းရေးမှူး ဒေါက်တာထွန်းဝင်းကို အရေးယူပေးရန် တိုင်စာကို မြန်မာပြည်ဌာန ကိုယ်စားလှယ်ကို တိုင်ရုံနဲ့ အားမရဘဲ နယူးယောက်မြို့ကုလသမဂ္ဂ ရုံးချုပ်အထိ FAX နဲ့ တောင် လှ

မီးတိုင်တာ ခံခဲ့ရဖူးတော့ ကျွန်တော်ကလည်း Survival Strtegy (အလုပ်မပြုတ်ရေးဗျူဟာ)ကို တည်ဆောက်နိုင်ခဲ့လို့ အတွေ့အကြုံရပြီးတိုင် သူတွေကို Thank You ကျေးဇူးတင်သင့်ပါတယ်။ အဲဒီတုန်းက အတွေ့အကြုံတွေဟာ ယခု ဆောင်းပါးရေးဖို့ ကုန်ကြမ်း ရပြန်ပါပြီ။

သို့သော် ဆောင်းပါးမရေးမီ စဉ်းစားခဲ့ရတာကတော့ ထိပ်တန်းအရာရှိကြီးမှာ အလုပ်တည်မြဲရေး ဗျူဟာဆိုတော့ ထိပ်တန်း အရာရှိကြီးတွေကို မိကျောင်းမင်းရေကင်းပြသလို ဖြစ်နေမလား၊ ဆရာကြီးလုပ်သလို ဖြစ်နေမလား စဉ်းစားပါသေးတယ်။ ဘုန်းကြီးကို စာချ သလိုဖြစ်နေရင် မကောင်းဘူးပေါ့။

သို့သော် ဤသို့ရေးရန် အကြောင်းကို လူငယ်တစ်ဦးနှင့် လက်ဖက်ရည်ဆိုင်မှာ ဆွေးနွေးတော့ လူငယ်က Survival Strategy ဆိုတာ ထိပ်တန်း အရာရှိကြီးတွေရယ်လို့ မှ မဟုတ် ကျွန်တော်တို့လို လူငယ်တွေလည်း သိထားသင့်ပါတယ်။ ရေးသာရေးပါ ဆရာရယ်။ လူငယ်တစ်ယောက် အနေနဲ့ ဖတ်ပါရစေဟု ဆိုရာ မျိုးဆက်သစ်လူငယ်များ အတွက်လည်း အကျိုးရှိမည်။ တတ်ပြီးသား ပုဂ္ဂိုလ်တွေအတွက် ဆိုရင်လည်း ဤဆောင်းပါက အကျိုး မရှိရင် သာ နေရမယ် ဆောင်းပါးကို ဖတ်လို့ အကျိုးယုတ်သွားစရာ အကြောင်းတော့ မမြင်၍ ရေးလိုက်ပါတယ်။ လူငယ်နဲ့ လည်း လက်ဖက်ရည်ဆိုင်မှာ တော်တော် ဆွေးနွေးဖြစ်ခဲ့ပါတယ်။ ဆွေးနွေးခဲ့ပုံကတော့ ဒီလိုပါ။

လူငယ်။ ။Survial Strategy ကို နည်းနည်း ရှင်းပြပါဆရာ။

ကျွန်တော်။ ။ပထမဦးဆုံးတော့ကွာ တက်လာနိုင်တဲ့ ပြဿနာတွေ၊ အတိုင်ခံရနိုင်တဲ့ ပြဿနာတွေကို ကြိုတင် တွေးဆရတာပေါ့။ ဥပမာတစ်ခုက ဝန်ထမ်းတစ်ဦးဦးကို ရာထူးတိုးပေးတဲ့ အခါ မျက်နှာလိုက်ပါတ

ယ်ဆိုပြီး အတိုင်ခံရတယ်ပေါ့ကွာ။ ဒီလိုမဖြစ်အောင် ရာထူးတိုးပေါ်လစီ Promotion Policy ဆိုတာ အရင် ရေးဆွဲပြီး ဖြစ်ရမယ်။ Promotion Policy အတိုင်း မလုပ်ဘဲ ကိုယ့်စိတ်ကူးနဲ့ ကိုယ် ကောင်းမယ် ထင်သလို လုပ်မိတာ ဆိုရင်တော့ နာပြီသာမှတ်၊ နောက်တစ်ခုကတော့ ဝန်ထမ်း အပြောင်းအရွှေ့မှာ အတိုင်ခံရနိုင်တယ်။ ငါ့ကိုတော့ တောင်တန်းဒေသ ဝေးလံခေါင်ဖျား နေရာကို ပို့တယ်။ သူ့မိတ်ဆွေရဲ့ သမီးကိုတော့ ရန်ကုန်မြို့ကြီးမှာ ထားတယ် ဆိုတာမျိုး တိုင်တတ်ပါတယ်။ အဲဒီလိုမဖြစ်အောင် ဝန်ထမ်း ပြောင်းရွှေ့ခြင်း ပေါ်လစီ Transfer Policy ရှိပြီး ဖြစ်ရမယ်။ Transfer Policy အတိုင်း လုပ်ရင် မိမိလုံခြုံတာပေါ့။

လူငယ်။ ။ပေါ်လစီက ဘယ်နှခုရှိလဲဆရာ။

ကျွန်တော်။ ။ပေါ်လစီတွေက A to Z အထိ ဆိုရင် ရာဂဏန်း၊ ထောင်ဂဏန်းမက ရှိနိုင်ပါတယ်။ ပေါ်လစီနာမည်တွေသိချင်ရင် အင်တာနက်မှာ ရှာပါ။ Google Search မှ Policy Check List မှ ဆိုပြီးရှာပါ။ ပေါ်လစီစာရင်း ထွက်လာမယ်။ A ကနေ Z အထိ အက္ခရာစဉ်အလိုက် တန်းစီထားတာ တွေ့လိမ့်မယ်။ ဥပမာ Transfer Policy (ဝန်ထမ်း အပြောင်းအရွှေ့ ပေါ်လစီ) ဆိုရင် (T) အုပ်စုမှာ တွေ့မယ်။ Promotion Policy ဆိုရင် (P) အုပ်စုမှာ တွေ့မယ်။ လက်ဆောင်ရရင် သုံးသိန်းဖိုးထက် ပိုမယူရဘူး ဆိုတဲ့ ပေါ်လစီက လက်ဆောင်ပေါ်လစီ Gift Policy ဖြစ်ပြီး (G) အုပ်စုမှာ တွေ့မယ်။ ကိုယ့်ဌာနနဲ့ သက်ဆိုင်တဲ့ ပေါ်လစီ အမျိုးအစားတွေကို ဆွဲထုတ်ပြီး ကိုယ့်ဌာနနဲ့ ကိုက်ညီအောင် ရေးဆွဲရတာပေါ့။ A to Z စာရင်းအတိုင်း ဆွဲစရာမလိုပါဘူး။

လူငယ်။ ။ပေါ်လစီ ဘယ်လိုတွဲမလဲဆရာ။

ကျွန်တော်။ ။ဥပမာကွာ INGO တစ်ခုမှာ အဆင့်မြင့် အရာရှိကြီးက

မြို့နယ်စီမံကိန်းအရာရှိ တစ်နေရာခန့်တယ် ဆိုပါစို့။ အလုပ်လျှောက်လွှာက အစောင့် (၃၀)ရပြီး (၁)ယောက်ခန့်ရင် အလုပ် မရသူက (၂၉)ဦးဆိုတော့ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိတာတစ်ခုက (၂၉)ဦးထဲက တစ်ယောက်ယောက်က အဆင့်မြင့်အရာရှိကို မျက်နှာလိုက်ပါတယ်ဆိုပြီး တိုင်နိုင်တာပေါ့ကွာ။ အဆင့်မြင့် အရာရှိကလည်း လျင်တာပေါ့။ ဘယ်ရမလဲ။ အလုပ်ခန့်ထားရေး ပေါ်လစီ Recruitment Policy ဆိုတာ ဆွဲပြီးဖြစ်နေတယ်။ များ သောအားဖြင့် ဒီမိုကရေစီစံနှုန်းနဲ့ ကိုက်တဲ့ ပေါ်လစီတွေက Good Governance ဆိုတဲ့ ကောင်းသောအုပ်ချုပ်ပုံစံစနစ်မှာ အားလုံး ပါဝင်စေခြင်း၊ (Inclusive) သာတူညီမျှမှု (Equity) ပွင့်လင်းမြင်သာမှု (Transparency) လို့ Statement ရေးထားနှင့် တယ်။ ပြီးရင် ပေါ်လစီစာတမ်းအရ လူထုကို အသိပေးမယ်ဆိုတော့ အလုပ်ခေါ်ကြော်ငြာကို သတင်းစာထဲကနေလည်း ထည့်၊ အင်တာနက် ပေါ်မှာ လည်း တင်၊ e-mail တွေလည်း ဖြန့် စသည် ဖြင့် လုပ်လိုက်ရတာပေါ့။ ဒီတော့ လက်သိပ်ထိုး လျှို့ဝှက် လုပ်သွားတယ်လို့ ပြောလို့ မရတော့ဘူးပေါ့။ ပြီးရင် အလုပ် လျှောက်လွှာတွေ ရောက်လာတဲ့ အခါ စနစ်တကျ ဖိုင်တွဲထား။ ပြီးရင် အင်တာဗျူးခေါ်ဖို့ ဆန်ခါတင်စာရင်း Short List ရွေးတဲ့ အခါ တစ်ယောက်တည်း မရွေးဘဲ အဖွဲ့ဖွဲ့ပြီးရွေး၊ ပွင့်လင်း မြင်သာအောင်လုပ်၊ Short List သမားတွေကို ရေးဖြေ၊ ဖြေရင် ကွန်ပျူတာနဲ့ အဖြေခိုင်းပြီး ဖြေဆိုချက်ကို မှတ်တမ်းတင်၊ နှုတ်မေးမှာ အမှတ်ပေးစည်းမျဉ်းကို သေချာဆွဲ၊ အင်တာဗျူးရမှတ်ကို သေချာ မှတ်တမ်းတင်ပြီး တရားမျှတစွာ လုပ်ရင် Equity ဆိုတဲ့ သာတူညီမျှသမ္မတနဲ့ ကိုက်ညီတော့တာကိုး။

ပြီးရင် ရမှတ်တွေ ထွက်လာရင် ဘယ်သူ့ကို ခန့်မလဲဆိုတာ တစ်ယောက်တည်း မဆုံးဖြတ်ဘဲ စည်းဝေးထိုင်ပြီး ဆုံးဖြတ်တော့ Recruitment Policy နဲ့ ကိုက်နေတာကိုး။ အဲဒီအချိန်မှာ မျက်နှာလိုက်တယ် ဆိုပြီး

တိုင်စာတက်တော့တာပါပဲ။ ဒီတော့ Policy နဲ့ အညီ လုပ်ထုံး ရေးဆွဲပြီး စနစ်တကျ ရွေးခဲ့တယ်ဆိုတဲ့ မှတ်တမ်းတွေပြပြီး ခုခံရတော့တာကိုး။ ဒီတော့ လူရွေးတဲ့ အဆင့်မြင့် အရာရှိကြီး အလုပ်မပြုတ်တော့ Survival Strategy ခေါ် အလုပ်မပြုတ်ရေး ဗျူဟာလို့ ခေါ်နိုင်ပါတယ်။

ဒီမိုကရေစီဝန်ကြီးသစ် တစ်ပါးအတွက် ဆိုရင်တော့ ပြည်သူ ဝန်ကြီးကို အထင်မလွဲဖို့ လိုတယ်။ အထင်မလွဲဖို့ ဆိုရင် ပေါ်လစီကောင်းဖို့ နဲ့ ပေါ်လစီအတိုင်း လုပ်တယ်ဆိုတာ ပွင့်လင်းမြင်သာဖို့ လိုပါတယ်။ လျှို့ဝှက်လုပ်ရင်တော့ သူသူကိုယ်ကိုယ် ယုံရခက်တာပေါ့။ လျှို့ဝှက်ရ မယုံကိစ္စကလွဲရင် ပွင့်လင်းရပါမယ်။ ဌာနဆိုင်ရာအဆင့် ပေါ်လစီကတော့ နိုင်ငံတော်အဆင့် ပေါ်လစီ ဥပဒေတွေနဲ့ မဆန့်ကျင်အောင် ရေးဆွဲပါမယ်။ အငြင်းအခုံဖြစ်နိုင်တဲ့ ကဏ္ဍတွေမှာ ပေါ်လစီခိုင်မာဖို့ လိုပါတယ်။ ဥပမာ- နိုင်ငံခြား ပညာတော်သင် ရွေးချယ်ရေးပေါ်လစီ Scholarship Policy အများ ပိုင်ပစ္စည်းကို ပုဂ္ဂလိကသို့ ငှားရမ်းခြင်း Policy လက်ဆောင် လက်ခံရေးပေါ်လစီ စတာတွေခိုင်မာဖို့ လိုတယ်။ ပေါ်လစီ ခိုင်မာရင် အရာရှိကြီးတွေကို ဟိုလိုလုပ်ပါ။ ဒီလိုလုပ်ပါဆိုပြီး အရပ် မျက်နှာပေါင်းစုံက ဖိအားတွေလာရင်လည်း မိမိသဘောနဲ့ (No) လို့ ငြင်းတာ မဟုတ်ဘဲ Policy က ခွင့်မပြုတာပါဆိုပြီး ပေါ်လစီနဲ့ ခုခံရတာပေါ့။ ပေါ်လစီမူကြမ်း (Draft) ရေးဆွဲတဲ့ အဆင့်မှာ လူတစ်စုက ရေးတာမဟုတ်ဘဲ ဝပ်ရှော့လုပ်ပြီး ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရေးဆွဲဖို့ လိုတယ်။ နောင်တစ်ချိန်မှာ ပေါ်လစီကိုယ်၌ က မတရားပါဘူး။ ဘာဘူး၊ ညာဘူး စသဖြင့် အတိုင်အတော ထူလာမယ့်ကိစ္စကို ကြိုတင် ကာကွယ်ထားရာလည်း ရောက်တာပေါ့။

လူငယ်။ ။ဟုတ်ပဲ ဆရာရယ်၊ ဟုတ်ပဲ၊ ဟုတ်ပဲ။ အနာဂတ်မှာ တကယ်လို့ ကျွန်တော် ဝန်ကြီးဖြစ်ရင် ပြည်သူ အထင်မလွဲအောင် နေမယ်။

ကျွန်တော်။ ။ဝမ်းသာပါတယ်။

***